

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, dnia *20/05/2008*

RPO-589042-VII-708/08/JM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Prof. Zbigniew Cwiakalski
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
WARSZAWA

Kielce Laurasy Pawie Ministrze,

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich docierały już w przeszłości sygnały o kilkudniowym przetrzymywaniu w jednostkach penitencjarnych osób, którym sąd uchylił tymczasowe aresztowanie. Obecnie problem ten podjąłem do prowadzenia jako zagadnienie ogólne gdyż uznałem, że nie występuje on sporadycznie, o czym świadczą dwa artykuły opublikowane ostatnio w codziennej prasie. Pierwszy dotyczył Roberta R., byłego dziennikarza Gazety Wyborczej, drugi trzech żołnierzy podejrzanych o zbrodnię wojenną w Afganistanie. Osobom tym sądy uchyliły tymczasowe aresztowanie, lecz opuściły one jednostki penitencjarne dopiero po kilku dniach od wydania orzeczeń w tych sprawach. Oznacza to, że przez kilka dni osoby te były pozbawione wolności faktycznie bez podstawy prawnej.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 Konstytucji RP, pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie. Zatem osoby nie skazane prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności mogą przebywać w jednostce penitencjarnej jedynie na podstawie postanowienia sądu o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania. We wskazanych przypadkach postanowień takich już nie było, tak więc pobyt tych osób w areszcie po wydaniu przez sąd postanowień o uchyleniu środka zapobiegawczego musi być uznany za naruszenie ich konstytucyjnego prawa do wolności. Stanowisko takie potwierdza również analiza orzeczeń zapadających w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu.

Na podstawie § 111 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusy skutkujących pozbawienie wolności oraz dokumentowania, tych czynności (Dz. U. z 2004 r. Nr 15, poz. 142)

administracja jednostki penitencjarnej może zwolnić tymczasowo aresztowanego dopiero wówczas, gdy otrzyma oryginały postanowienia o uchyleniu tymczasowego aresztowania oraz nakazu zwolnienia. Wskazaną regulację prawną należy uznać za prawidłową. Jednakże jej konsekwencją powinno być takie zorganizowanie dostarczania do jednostek penitencjarnych dokumentów niezbędnych do zwolnienia, aby mogło ono nastąpić niezwłocznie po wydaniu przez sąd postanowienia w tej sprawie. W wypadku gdy sąd orzekający o uchyleniu tymczasowego aresztowania znajduje się w znacznym oddaleniu od jednostki penitencjarnej należy przyjąć, że aresztowany powinien odzyskać wolność najpóźniej w dniu następnym.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r, Nr 14, poz.147) proszę uprzejmie Pana Ministra o pilne podjęcie działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości związanych z opóźnieniami w zwalnianiu z jednostek penitencjarnych osób, którym sąd uchylił tymczasowe aresztowanie. .

Łukasz Syraj
Przewodniczący